

УДК 321

DOI [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-2\(62\)-1](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-2(62)-1)

### **Вікторія АНДРІЯШ**

доктор наук з державного управління, професор, Інститут державного управління Чорноморського національного університету імені Петра Могили, вул. 68 Десантників, Миколаїв, Україна, 54000  
**ORCID:** 0000-0001-5294-7456

### **Наталія ЄВТУШЕНКО**

магістр публічного управління та адміністрування, Інститут державного управління Чорноморського національного університету імені Петра Могили, вул. 68 Десантників, Миколаїв, Україна, 54000  
**ORCID:** 0000-0002-0958-3420

### **Victoria ANDRIASH**

Doctor of Sciences in Public Administration, Professor, Institute of Public Administration of the Black Sea National University named Petro Mohyla, 68 Desantnykiv str., Mykolaiv, Ukraine, 54000  
**ORCID:** 0000-0001-5294-7456

### **Natalia YEVTUSHENKO**

Master of Public Management and Administration, Institute of Public Administration of the Black Sea National University named Petro Mohyla, 68 Desantnykiv str., Mykolaiv, Ukraine, 54000  
**ORCID:** 0000-0002-0958-3420

## **ЕВФЕМІЗМИ У ПУБЛІЧНОМУ ДИСКУРСІ – МЕХАНІЗМ ПОЛІТКОРЕКТНОЇ МОВНОЇ ПОВЕДІНКИ**

## **EUPHEMISMS IN PUBLIC DISCOURSE – A MECHANISM OF POLITICALLY CORRECT LANGUAGE BEHAVIOR**

*У запропонованій статті наголошено, що публічний дискурс варто розглядати як процес завоювання, збереження та здійснення публічної влади, котра здійснює ефективне управління суспільними справами, за допомогою та у сфері публічного управління. Здійснено аналіз основних теоретичних підходів щодо розуміння поняття та змісту евфемізмів у вітчизняному та зарубіжному науковому полі. Доведено, що для широкого висвітлення подій у політичному, економічному, соціальному житті суспільства, інформування щодо прийнятих владою рішень, формування певного ставлення суспільства до тих чи інших подій, що відбуваються та спонукають до вчинення потрібних дій, самим дієвим та продуктивним є використання евфемізмів, котрі позбавлені негативного смислового навантаження, а отже, є дієвими інструментами здійснення впливу одних індивідів на інших. Встановлено, що евфемізація є процесом поширення евфемізмів у публічному дискурсі, в якому вони набувають певного знакового значення і здатні здійснювати вплив на сам сенс висловлювання, тому їхнє використання в публічному дискурсі призводить до того, що політична коректність, як ефективний мовний інструмент, може використовуватися як політика завуальовування істинної сутності того, що відбувається насправді, відволікання від негативних аспектів дійсності тощо. Наголошено, що сучасні евфемізми сприяють успішному врегулюванню людських взаємин, формують лояльне ставлення до деяких понять з точки зору соціального, політичного та повсякденного життя сучасного суспільства. Актуальність дослідження евфемізмів у публічному дискурсі пояснюється зростанням інтересу до вивчення вітчизняного політичного дискурсу, а саме до дослідження політичних евфемізмів як характерної його частини, що може стати підґрунтям для подальших розвідок політичної евфемії та дослідження політичного дискурсу в Україні загалом.*

**Ключові слова:** евфемізми, поведінка, політичний дискурс, публічний дискурс, політична коректність.

*The proposed article emphasizes that public discourse should be considered as a process of gaining, preserving and exercising public power, which effectively manages public affairs, with the help of and in the field of public administration. An analysis of the main theoretical approaches to understanding the concept and content of euphemisms in the domestic and foreign scientific field has been carried out. It has been proven that for broad coverage of events in the political, economic, and social life of society, informing about decisions made by the authorities, forming a certain attitude of society to certain events that are taking place and prompting the necessary actions to be taken, the most effective and productive is the use of euphemisms, which are devoid of negative semantic load, and therefore are effective tools for influencing some individuals on others. It was established that euphemization is the process of spreading euphemisms in public discourse, in which they acquire a certain symbolic meaning and are able to influence the very meaning of the statement, therefore their use in public discourse leads to the fact that political correctness, as an effective language tool, can be used as policies to veil the true essence of what*

*is happening in reality, distraction from negative aspects of reality, etc. It is emphasized that modern euphemisms contribute to the successful regulation of human relationships, form a loyal attitude to some concepts, from the point of view of social, political and everyday life of modern society. The relevance of the study of euphemisms in public discourse is explained by the growing interest in the study of domestic political discourse, namely, the study of political euphemisms as a characteristic part of it, which can become the basis for further investigations of political euphemism and the study of political discourse in Ukraine in general.*

**Key words:** *euphemisms, behavior, political discourse, public discourse, political correctness.*

**Постановка проблеми.** На сучасному історичному етапі розвитку українського суспільства використання евфемізмів у публічному дискурсі залежить від сфери їх вживання та завдань того, хто їх вживає (політичні лідери, державні діячі, представники уряду, місцевої влади, політичних партій, громадських організацій тощо), з метою не образити почуття адресата цілеспрямовано впливає на політкоректну поведінку людей. Отже, евфемізми, що використовуються в публічному дискурсі в ході офіційних виступів, промов, дебатів, інтерв'ю, для заміни образливої лексики більш м'якою мають на меті уникнути прямої номінації всього, що може викликати негативну оцінку або образити почуття адресата. Використання евфемізмів представниками уряду, політиками, журналістами – це намагання приховати справжній стан реалізації реформ і проблеми, які викликають невдоволення населення, тому що використання евфемізмів у процесі суспільної комунікації дозволяє камуфлювати справжній сенс висловлювання, маніпулювати суспільною свідомістю з метою сприяння формуванню позитивної думки у суспільстві стосовно реформ, що впроваджуються.

**Аналіз досліджень і публікацій.** Під час здійснення дослідження нами використані праці зарубіжних і вітчизняних дослідників, що займаються вивченням евфемізмів, їхніх функцій, механізмів їх утворення та функціонування у мові, таких як: К. Аллан, К. Берридж [19], В. Великорода [1], О. Гончарова [2], Л. Єфімова та О. Ясінецька [3], Є. Завадська [4], Р. Ключник [6], Е. Коляда, А. Кондрук [7], Дж. Ниман і К. Сильвер [21] тощо.

**Мета статті** полягає у дослідженні та ґрунтовному аналізі евфемізмів та їх функції в публічному дискурсі сучасного суспільства.

**Виклад основного матеріалу.** Публічний дискурс розглядається нами як процес завоювання, збереження та здійснення публічної влади, яка управляє справами суспільства за допомогою публічного управління. Суб'єктами якого є органи публічного управління, що діють на трьох окремих рівнях: державному, регіональному та місцевому і становлять систему органів публічної влади. Для висвітлення подій політичного, економічного життя суспільства, інформування про прийняття владою рішення, формування певного

ставлення населення до подій, що відбуваються, і спонукання до потрібних дій найпродуктивнішими є евфемізми, що позбавлені негативного смислового навантаження, тому їх можна розглядати як інструмент впливу одних індивідів на інших. Отже, евфемізація розглядається нами як процес поширення евфемізмів у публічному дискурсі, в якому вони набувають знакового значення і здатні впливати на сенс висловлювань, тому їх використання в публічному дискурсі призводить до того, що політкоректність як ефективний мовний інструмент може використовуватися як політика завуальовування істинної сутності того, що відбувається, відволікання від негативних аспектів дійсності тощо. Наприклад, в умовах децентралізації державної влади в Україні, яка визначається нами як інструмент публічного управління, перерозподілу влади між центром, регіонами і територіальними громадами на користь останніх для вирішення поставлених завдань.

Політкоректність у публічному дискурсі виявляється у використанні мови, тому дослідники, зокрема філологи, розглядають політкоректність як мовну категорію. А мова, як слушно зауважує І. Огієнко, є «формою нашого життя, життя культурного й національного, це форма національного організування» [11, с. 239]. Розуміючи евфемізми як механізм політкоректної мовної поведінки в публічному дискурсі, можемо стверджувати, що вони набувають знакового значення і здатні впливати на сенс висловлювань. Тому евфемізацію можна вважати переходом слів до розряду евфемізмів та подальше їх функціонування як евфемізмів. Можемо констатувати, що евфемізація як вид політичної коректності в публічному дискурсі потрібна для формування представниками публічної влади певних намірів і установок у адресатів, мотивування в них певних реакцій або дій, формування у них відповідного ставлення до прийнятих владою рішень. Розуміючи публічну владу як здатність її суб'єктів успішно здійснювати управління суспільством, визначаємо політкоректність як мову, відповідну встановленим правилам, яку представники влади використовують з метою усунення словесної дискримінації та негативних стереотипів.

Розглядаючи роль політкоректності в публічному дискурсі, треба звернути увагу

на евфемізми як механізм політкоректної мовної поведінки. Поняття «евфемізм» (грец. *euphēmismós*, від *eu* – добре і *phēmi* – говорю) почало використовуватися ще в античності як засіб, за допомогою якого неприємне, образливе слово, висловлювання замінюється на непрямий або м'якіший термін. Як бачимо, вже в ті часи саме евфемізму відводилася роль із забезпечення доречності, благозвучності та етичності мови, що було зумовлено прагненням не нашкодити співрозмовнику.

Однак наука почала вивчати евфемізми лише з кінця XIX століття. Спочатку евфемізм розглядався як «табу», тобто заборона, що накладається на людей, певні дії, предмети, слова в первісному суспільстві. Так, британський етнограф Дж. Фрезер у книзі «Золота гілка» виділяє такі словесні табу, в основі яких лежить забобонний страх: особисті власні імена (живих та померлих людей, богів, правителів тощо) та загальні чи номінальні слова [18, с. 43]. На його думку, використання евфемізмів давало людям можливість говорити про предмети і явища, які їх лякають, без остраху викликати злі сили, що стоять за словом.

Однак лише з кінця XIX століття евфемізми почала вивчати лінгвістика. Сучасні дослідження евфемізмів є результатом появи та закріплення у суспільній свідомості доктрини політкоректності. Треба підкреслити, що у вузькому трактуванні «евфемізм» можна визначити як утримання від неналежних слів, або заміни табуйованого, забороненого слова чи висловлювання. Так, Р. Спірс розуміє під евфемізмами «слова, або вирази, які замінюють інші, більш різкі чи непристойні» [24, р. 92].

У широкому сенсі евфемізми – це непрямі засоби опису подій або номінації предметів, що стає можливим, оскільки існує систематичний взаємозв'язок подій та взаємозв'язок предметів. Тому евфемістична заміна в такому разі повинна бути тотожною у семантичному плані прямого найменування. Так, українська дослідниця В. Великорода розуміє під евфемізмами «одиниці вторинної номінації з відносно позитивною конотацією, що використовуються для заміни прямих найменувань, вживання яких із соціально чи психологічно зумовлених причин вважається небажаним» [1, с. 5]. Дослідники Дж. Ниман і К. Сильвер також вважають, що евфемізми – це «пом'якшені, благозвучні слова чи вислови, що за певних умов служать для заміни тих позначень, що видаються мовцями непристойними чи небажаними, неввічливими, надто різкими» [21, с. 36].

Можна наголосити, що перераховані точки зору використовуються і у словниках. Так, у «Словнику іншомовних слів» евфемізм (від гр. *εὐφρημος* – добре слово) – заміна слів з грубим або непристойним змістом чи забарвленням на слова й вирази, які виражають цей зміст у пом'якшеній формі або завуальовано (наприклад, «говорити неправду» замість «брехати») [15]. У Кембриджському словнику евфемізм визначається як «слово чи фраза, які використовують задля уникнення неприємного чи образливого слова» [20]. У «Новому Оксфордському тезаурусі англійської мови» «*euphemism*» визначається як «ввічливий термін, заміна, м'яка альтернатива, непрямий термін, заниження, приниження, пом'якшення, ввічливість, дженталізм, койтерма» [22].

Евфемізм може також бути тактовним словом чи фразою, що уникає прямого найменування неприємної реальності, тому використовується у різноманітних сферах людської комунікації. Дослідники наголошують, що в політичній сфері публічного дискурсу евфемізм застосовується для того, щоб відволікати «увагу від негативних економічних факторів», або «прикриття антигуманної політики держави, особливо агресивних воєнних дій» [2, с. 70].

Нами проаналізовано основні визначення евфемізмів зарубіжними та вітчизняними вченими, що розглядають евфемізми як комплекс мовних засобів (слів, словосполучень), що мають коректну та ввічливу форму з метою приховати, завуальовати негативне поняття (табл. 1).

На нашу думку, в публічному дискурсі евфемізми повинні бути не тільки предметом дослідження науки лінгвістики, політології, але й науки публічного управління, оскільки за їхньою допомогою формується потрібна система цінностей, запроваджуються потрібні норми мовної поведінки.

Таким чином, використання евфемізмів у публічному дискурсі призводить до того, що політкоректність стає стратегією пом'якшення негативних асоціацій, пов'язаних з неприємними подіями, а тому може використовуватися як політика завуальовування істинної сутності того, що відбувається, відволікання від негативних аспектів дійсності, уявлення небажаної чи спірної реальності у приємному вигляді тощо.

Отже, процес евфемізації, на нашу думку, пов'язаний не тільки з повсякденно-побутовою та соціально-політичною сферами, але й культурними стереотипами, що існують у суспільстві в процесі соціальних та міжособистісних взаємин. В цих умовах важлива роль

відводиться політкоректності, що допомагає уникати соціальних загострень та конфліктів у суспільстві з метою створення комфортної комунікації.

Таблиця 1  
Визначення евфемізму зарубіжними та вітчизняними вченими

Автори	Евфемізм – це:
К. Алан та К. Барідж	«альтернатива до небажаного виразу з метою уникнення можливої втрати репутації (loss of face): або власної, або через образу репутації адресата, або якоїсь третьої сторони» [19, с. 221].
В. Великогорода	«одиниці вторинної номінації з відносно позитивною конотацією, що використовуються для заміни прямих найменувань, вживання яких із соціально чи психологічно зумовлених причин вважається небажаним» [1, с. 5].
Дж. С. Ниман і К. Сильвер	«пом'якшені, благозвучні слова чи вислови, що за певних умов служать для заміни тих позначень, що видаються мовцями непристойними чи небажаними, неввічливими, надто різкими» [21, с. 36].
Хью Роусон	«м'які, прийнятні алегоричні слова, використовувани замість грубих, неприємних або образливих» [23, с. 1].
Річард А. Спірс	слова або вирази, які замінюють інші, більш різкі чи непристойні [24, с. 92].

Варто погодитися з тезою Є. Тихомирової, котра наголошує на тому, що комунікація є «невід'ємною частиною сучасних демократичних режимів, тому в таких умовах зростає роль громадськості у прийнятті рішень та контролю за діями влади, яка стає більш відкритою для громадськості, тому що довіра громадян до влади дає владі можливість отримати їхню підтримку» [17, с. 512].

Явище політкоректності як засіб впливу на масову свідомість неможливо уявити без евфемізмів. Тому що політкоректність вибудовується в процесі евфемізації, способу формування політкоректної лексики через використання евфемізмів, що продиктоване ввічливістю, певними тенденціями до ігнорування негативних найменувань. Погоджуємося з Е. Завадською, що політкоректність характеризує «необхідність поводитися ввічливо, шанобливо, дотримуючись правил і норм поведінки, прийнятих у суспільстві»

[4, с. 47]. При цьому відбувається витіснення слів з негативною конотацією та висування нейтральних чи позитивно заряджених одиниць, тому що «головна функція евфемізмів – функція ввічливості» [9, с. 135].

Розробкою класифікації евфемізмів у різний час займалась велика кількість учених, як зарубіжних, так і вітчизняних. Дослідники пропонують різні тематичні класифікації політкоректних евфемізмів залежно від сфер вживання, від функцій, які вони виконують тощо. Наприклад, дослідники К. Аллан і К. Беррідж пропонують шість різних типів евфемізмів відповідно до їхніх функцій, зокрема: захисний (нівелює негативне значення, уникає образи); секретний (зображує інформацію у фальшивому світлі, спотворює її); евфемізм, що надихає (підносить і підвищує); провокаційний (викриває і спонукає до дій); об'єднувальний (проявляє солідарність і допомагає ідентифікувати групу); ігровий (використовується для розважання) [19, с. 71].

Серед великої кількості класифікацій евфемізмів за різними критеріями цікава класифікація Х. Роусона, що виокремлює дві великі групи евфемізмів:

– позитивні евфемізми (мають на меті зробити предмет евфемізації більш значимим), до таких евфемізмів він відносить назви професій, які лестять самолюбство працівників, наприклад, англ. help (помічник) використовується замість servant (слуга); а також слова, що виражають особисту повагу, інституційні та географічні евфемізми;

– негативні евфемізми (створені для того, щоб применшити властивості об'єкта евфемізації, для захисту читача (слухача) від найменування предметів, які він не хоче сприймати), до них дослідник відносить евфемізми, що виникли замість табу й ті, що з'явилися замість непристойних слів та виразів [23, с. 12].

За сферами застосування є класифікація евфемізмів Л. Єфімова і О. Ясінецької, що поділяють евфемізми на: медичні, політичні, релігійні, морально-етичні [3]. Наприклад, евфемізми можна поділити на сімейно-побутові або професійні.

У зв'язку з тим, що політкоректність, як наголошує О. Іванова, – це по суті стратегія, а евфемізми – тактика, «за допомогою яких або дотримується, або порушується баланс взаємодії між окремими особами, групами, спільнотами», тому вважає дослідниця політкоректність «не так мовне, як культурне явище» [5]. Погоджуємося з дослідницею, що «політична коректність – це особливий стримуючий фактор, що запобігає відкритому виразу думок у

суспільстві, спосіб уникнути вербальної агресії, яка може послужити поштовхом до різноманітних конфліктів» [5]. Тому варто звернутися до класифікації евфемізмів В. Паніна, в основу якої покладені дві групи евфемізмів: евфемізми, які відбивають ідеї політкоректності та використовуються для виключення різноманітних видів дискримінації; евфемізми, які співвідносяться з ідеями політкоректності та використовуються для маніпулювання думкою громадськості [12, с. 75].

Узагальнивши тематичні класифікації дослідників політкоректних евфемізмів, можна побудувати таку класифікацію (рис. 1), головною метою якої є подолання різних видів дискримінації.

Крім тематичної класифікації є і функціональна класифікація, яка, на нашу думку, дозволяє краще пояснити, яку роль вони відіграють у публічному дискурсі, з якою метою їх використовують, тобто для чого вони призначені.

Дослідниця Л. Курагіна у статті «Евфемізми як форма реалізації мовних табу (на прикладі німецької мови)» наголошує на таких функціях евфемізмів у сучасному світі, що полягають в уникненні слів-табу:

- а) із почуття такту, ввічливості, через бажання не скривдити, не образити співрозмовника;
- б) через релігійні, моральні міркування;
- в) через суспільні норми та правила поведінки;

г) через використання загальних, багатозначних слів задля покращення рейтингу, іміджу мовця, для досягнення власних цілей [8, с. 213].

Політологи, зокрема Р. Ключник у статті «Дискурс протесту та політична коректність: до питання про евфемізми в політичній комунікації», вважають основними функціями в публічному дискурсі такі:

1) камуфлюючу (полягає в тому, що мовець намагається уникнути вживання різкого або навіть табуованого слова чи виразу);

2) інтенціональну (використання евфемістичних заміन для досягнення вигідного для мовця комунікативного ефекту);

3) соціально-регулятивну (допомагає учасникам політичних взаємодій підтримувати наявні правила гри, використо-

вуючи загальноприйняті найменування тих чи інших об'єктів);

4) контакто-встановлюючу (уникнення конфліктів та встановлення продуктивної комунікації шляхом усунення з мовлення тих лексем, які можуть спричинити конфлікт чи непорозуміння);

5) експресивну (спрямована на відбиття емоційного стану мовця, його ставлення до об'єкта обговорення);

6) естетичну (використовується для більш витончених позначень тих явищ політики, які викликають негативні емоції, тому усне й письмове мовлення стає більш «красивим», приємним для сприйняття) [7, с. 32].

У результаті вивчення місця евфемізмів у парламентській комунікації О. Стасюк виділяє такі функції евфемізмів, як: маніпулювання, демобілізація, профілювання, дотримання ввічливості, недопущення табуованих висловлювань [16, с. 19].

Українська дослідниця В. Великорода звертає нашу увагу на прагматичні особливості евфемізмів, виділяючи такі функції, як:

- вуалітивна – допомагає оратору не називати речі своїми іменами, завуалювати, приховати небажані аспекти дійсності;
- превентивна – ґрунтується на використанні евфемізмів задля заміни вже наявних, давніх табу, котрі перебувають у свідомості людини;
- кооперуюча – допомагає оратору досягти порозуміння з аудиторією, відображає бажання



Рис. 1. Класифікація політично коректних евфемізмів (складено на основі [3; 12; 13])

учасників комунікації віднайти мовленнєву співпрацю;

– риторична – допомагає оратору змінити позицію реципієнта щодо висвітлюваної теми;

– елевативна – допомагає оратору подати інформацію в більш позитивному руслі;

– конспіративна – використовуються для приховання інформації, утаювання її від іншої частини аудиторії, аби вони не зрозуміли про що йдеться, і перебували в «ізоляції» від тих, хто спілкується один з одним [1, с. 19].

Спільним для всіх авторів є погляд, що в публічному дискурсі евфемізми виконують низку функцій, хоча єдиної точки зору на функції евфемізмів немає, тому кожний дослідник пропонує щось власне, зокрема Л. Небелюк виділяє: вуалітивну, риторичну, елевативну, конспіративну, дистортивну функції [10, с. 34].

Проаналізовані нами класифікації евфемізмів дозволяють запропонувати таку загальну класифікацію функцій евфемізмів (рис. 2).

Тобто евфемізми в публічному дискурсі виконують основні евфемістичні функції: допомагають уникнути комунікативного конфлікту та маскують і вуалюють негативні явища дійсності. Отже, розглянуті класифікації евфемізмів не є всеосяжними, тому що в

публічному дискурсі евфемізми: стосуються великої кількості тем публічної сфери: релігійної, соціально-моральної, дипломатичної, військової, юридичної, суспільно-естетичної; належать до різних сфер життєдіяльності суспільства: політичної, економічної, соціальної, культурної тощо; є сферою політкоректності публічного дискурсу, в якому переплетені різноманітні проблеми різних сфер соціально-політичного життя суспільства.

У публічному дискурсі в процесі політичної, управлінської або міжкультурної комунікації евфемізми потрібні для заміни заборонених виразів, тобто утримування від неналежних слів або пом'якшення висловлювань, тому що: по-перше, існує досить багато табуйованих тем, висвітлення яких потребує особливої обережності та делікатності; по-друге, політичні тексти, крім інформаційної функції, виконують також ідеологічну, маніпулятивну та управлінську функції, а використання евфемізмів допомагає державним діячам, політикам, службовцям приховувати наявні у суспільстві проблеми, неприємні та негативні факти, а також вводити в оману; по-третє, евфемізація (камуфлювання об'єктивної реальності, затушовування небажаної інформації) допомагає знайти нові способи мовного вираження замість тих, які зачіпають почуття і гідність індивіда.

На нашу думку, евфемізми у публічному дискурсі використовуються політичними й державними діячами, представниками місцевої влади, політичних партій, громадських організацій у ході офіційних виступів, промов, дебатів, інтерв'ю для заміни образливої лексики більш м'якою, щоб запровадити потрібні норми поведінки, які попереджають будь-яку дискримінацію однією людиною іншої в процесі публічного дискурсу, або міжкультурної комунікації з представниками інших країн. Що характеризує соціально-регулятивну і маніпулятивну функцію евфемізмів.

Дослідники по-різному ставляться до евфемізації у публічному (політичному) дискурсі. Зокрема, І. Скворонська і Б. Юськів наполягають на тому, що евфемізація – це «прагнення досягнути комунікативного компромісу» [14], а дослід-



Рис. 2. Функції евфемізмів (складено на основі [1, с. 19; 6, с. 32; 10, с. 34])

ник Е. Коляда вважає, що евфемізація – це «один зі зручних способів сказати неправду та змінити сприйняття небажаної інформації» [7, с. 98]. На думку О. Гончарової, вживання евфемізації спрямоване на прикриття антигуманної політики держави, особливо агресивних воєнних дій [2, с. 70].

На нашу думку, евфемізація є складником феномену політкоректності, що являє собою особливу стратегію мовного поведіння та є одним з тактичних прийомів вживання лексичних одиниць, що продиктовано ввічливістю, делікатністю. Підкреслимо, що стиль мовлення, який має мінімізувати образу за допомогою евфемізації, зокрема у виступах політичних та державних діячів, вважають політично коректним. Однак явище евфемізації досить рухливе, тобто евфемізми можуть з'являтися, коли в них виникає потреба, й зникати, коли потреба зникає.

**Висновки.** Таким чином, евфемізація – це процес поширення евфемізмів у публічному дискурсі, в якому вони набувають знакового значення і здатні впливати на сенс висловлювань. Евфемізація публічного дискурсу зумовлена функціонально-прагматичними характеристиками, зокрема в умовах децентралізації

державної влади в Україні є інструментом публічного управління, тобто перерозподілу влади між центром, регіонами і територіальними громадами. Отже, по суті сучасні евфемізми сприяють успішному регулюванню людських відносин, формують більш м'яке ставлення до деяких понять з точки зору соціального, політичного та повсякденного життя суспільства. Тому евфемізми є механізмом реалізації доктрини політкоректності як системи культурних та поведінкових норм, прийнятих у суспільстві, з метою подолання негативних стереотипів стосовно традиційно дискримінованих груп людей. А використання евфемізмів у публічному дискурсі призводить до того, що політкоректність стає стратегією пом'якшування негативних асоціацій, пов'язаних з неприємними подіями, а тому може використовуватися як політика завалювання істинної сутності того, що відбувається, відволікання від негативних аспектів дійсності тощо.

Подальшого вивчення у сучасних умовах потребує політкоректність як ідеологія ліберальних інтересів і цінностей щодо взаємодії певних категорій індивідів у публічному управлінні.

#### Література:

1. Великорода В. Семантичні та функціонально-прагматичні характеристики евфемізмів в англійській мові : автореф. дис. на здобуття ступеня канд. філол. наук. Львів : ЛНУ Імені Івана Франка. 2008. 19 с.
2. Гончарова О. Політичне красномовство у світлі сучасної теоретичної рефлексії. *Культура і сучасність* : альманах. Київ. 2009. № 2. С. 66–71.
3. Єфімов Л.П., Ясінецька О.А. Стилїстика англійської мови і дискурсивний аналіз : навчально-методичний посібник. Вінниця : Нова Книга, 2004. 240 с.
4. Завадская Е.В. Политкорректность как новая международная коммуникативная норма: анализ дефиниций на материале словарей современного английского языка. *Наукові записки*. Вип. 89 (3). *Серія «Філологічні науки (мовознавство)»*. 5 ч. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2010. С. 44–48.
5. Иванова О. Политкорректность в России. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/politkorrektnost-v-rossii/viewer>.
6. Ключник Р. Дискурс протесту та політична коректність: до питання про евфемізми в політичній комунікації. *Регіональні студії*. 2018. № 13. С. 30–35.
7. Коляда Е., Кондрук А. Евфемізми як засіб маніпуляції у політичному дискурсі. *Актуальні питання іноземної філології*. 2015. № 2. С. 97–103.
8. Курагіна Л. Евфемізми як форма реалізації мовних табу (на прикладі німецької мови). *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика»*. 2011. Вип. 15. С. 209–213.
9. Мілева І.В. Евфемізація і дисфемізація у фразеотворенні говірок сходу України : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Луганськ. 2005. 235 с.
10. Небелюк Л.Р. Лінгвокогнітивні характеристики евфемізмів в американському англійському політичному дискурсі (на матеріалах публікацій засобів масової інформації 2000–2020 рр.) : дис. к. філолог. н. : 10.02.04 «Германські мови». Івано-Франківськ. 2021. 220 с.
11. Огієнко І. Українська культура. Репринт. відтвор. вид. 1918 р. Київ : Абрис. 1991. 272 с.
12. Панин В.В. Политическая корректность как культурно поведенческая и языковая категория : дис. ... канд. фил. наук : 10.02.20. Тюмень. 2004. 234 с.
13. Пономарева О.Б. Политическая корректность в лингвистическом аспекте. *Language and Literature*. № 5. URL: <http://www.utmn.ru/frgf/No5/text6.htm>.
14. Сковронська І., Юськів Б. Явище евфемізації у відображенні комунікативного принципу толерантності українців. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2960/1/стаття20Сковрон20.pdf>.

15. Словник іншомовних слів. URL: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?Qry>.
16. Стасюк О.С. Соціолінгвальні та функціонально-прагматичні характеристики евфемізмів і дисфемізмів у парламентській комунікації ФРН та Швеції : автореф. дис. Київ. нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. Київ. 2012. 19 с.
17. Тихомирова Є.Б. PR як інструмент демократичного глобального управління: національний аспект. *Матеріали II міжнар. наук. конф.* (Одеса, 24–26 травня 2002 р.) : наукова збірка / уклад.: Л.В. Марголіна; Акад. пед. наук України, Ін-т вищої освіти та ін. Київ : Ай Бі. 2003. С. 511–520.
18. Фрэзер Д.Д. Золотая ветвь. Москва : АСТ. 1998. 781 с.
19. Allan K., Burrige K. *Forbidden Words: Taboo and the censoring of language*. Cambridge : Cambridge University Press. 2006. 303 p.
20. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/euphemism>.
21. Neaman J.S., Silver C.G. *Kind Words: A Thesaurus of Euphemism*. New York : Avon Books. 1990. 409 p.
22. *New Oxford Thesaurus of English*. New York : Oxford University Press Inc. 2000. 1087 p.
23. Rowson H.A. *A Dictionary of Euphemisms and Other Doubletalk*. New York : Castle Books. 2002. 463 p.
24. Spears Richard A. *Slang and Euphemism*. Signet Books. 2001. 412 p.

### References:

1. Velykoroda V. (2008) Semantychni ta funktsionalno-prahmatychni kharakterystyky evfemizmv v anhliiskii movi [Semantic and functional-pragmatic characteristics of euphemisms in the English language]. Avtoref. dys. na zdobuttia stupenia kand. filol. nauk. Lviv: LNU imeni Ivana Franka. 19 s. [in Ukrainian].
2. Honcharova O. (2009) Politychne krasnomovstvo v svitli suchasnoi teoretychnoi refleksii. *Kultura i suchasnist: almanakh* [Political eloquence in the light of modern theoretical reflection. Culture and modernity: an almanac]. Kyiv. No. 2. S. 66–71 [in Ukrainian].
3. Iefimov L.P., Yasinetska O.A. (2004) Stylistyka anhliiskoi movy i dyskursyvnyi analiz: navchalno-metodychnyi posibnyk [Stylistics of the English language and discursive analysis: educational and methodological manual]. Vynnytsia: Nova Knyha. 240 s. [in Ukrainian].
4. Zavadskaya E.V. (2010) Politkorrektnost kak novaya mejdunarodnaya kommunikativnaya norma: analiz defnitsiy na materiale slovarey sovremennogo angliyskogo yazyika [Political correctness as a new international communicative norm: analysis of definitions based on the material of modern English dictionaries]. *Naukovi zapiski*. Vip. 89 (3). Seriya: Filologichni nauki (movoznavstvo). 5 ch. Kirovograd: RVV KDPU im. V. Vinnichenka. S. 44–48 [in Russian].
5. Ivanova O. (2015) Politkorrektnost v Rossii [Political correctness in Russia]. Retrieved from: <https://cyberleninka.ru/article/n/politkorrektnost-v-rossii/viewer> [in Russian].
6. Kliuchnyk R. (2018) Dyskurs protestu ta politychna korektnist: do pytannia pro evfemizmy v politychnii komunikatsii [Protest discourse and political correctness: to the question of euphemisms in political communication]. *Rehionalni studii*. № 13. S. 30–35 [in Ukrainian].
7. Koliada E., Kondruk A. (2015) Evfemizmy yak zasib manipuliatsii u politychnomu dyskursi [Euphemisms as a means of manipulation in political discourse]. *Aktualni pytannia inozemnoi filolohii*. No. 2. S. 97–103 [in Ukrainian].
8. Kurahina L. (2011) Evfemizmy yak forma realizatsii movnykh tabu (na prykladi nimetskoii movy) [Euphemisms as a form of implementation of linguistic taboos (on the example of the German language)]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*. Ser.: Linhvistyka. Vyp. 15. S. 209–213 [in Ukrainian].
9. Mileva I.V. (2005) Evfemizatsiia i dysfemizatsiia u frazeotvorenni hovirok skhodu Ukrainy [Euphemization and dysphemization in the phrasal formation of sayings of Eastern Ukraine]: dys. ... kand. filol. nauk: 10.02.01. Luhansk. 235 s. [in Ukrainian].
10. Nebeliuk L.R. (2021) Linhvokohnityvni kharakterystyky evfemizmv v amerykanskomu anhlovnomu politychnomu dyskursi (na materialakh publikatsii zasobiv masovoi informatsii 2000–2020 rr.) [Linguistic characteristics of euphemisms in the American English-speaking political discourse (on the materials of media publications 2000–2020)]. *dyser. k. filoloh. n. spetsialnist 10.02.04 “Hermanski movy”*. Ivano-Frankivsk. 220 s. [in Ukrainian].
11. Ohiienko I. (1991) *Ukrainska kultura* [Ukrainian culture]. Reprint. vidtvor. vyd. 1918 r. Kyiv: Abrys. 1991. 272 s. [in Ukrainian].
12. Panin V.V. (2004) Politicheskaya korrektnost kak kulturno povedencheskaya i yazykovaya kategoriya [Political Correctness as a Culturally Behavioral and Linguistic Category]: dis. ... kand. fil. nauk: 10.02.20. Tyumen. 234 s. [in Russian].
13. Ponomareva O.B. (2016) Politicheskaya korrektnost v lingvisticheskom aspekte [Political correctness in the linguistic aspect]. *Language and Literature*. No. 5. Retrieved from: <http://www.utmn.ru/frgf/No5/text6.htm> [in Russian].
14. Skovronska I., Yuskiv B. (2018) Yavnyshche evfemizatsii u vidobrazhenni komunikatyvnoho pryntsyphu tolerantnosti ukrainsiv [The phenomenon of euphemization in the reflection of the communicative principle of tolerance of Ukrainians] Retrieved from: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2960/1/stattia20Skovron20.pdf>.



15. Slovnyk inshomovnykh sliv (2017) [Dictionary of foreign words]. Retrieved from: <https://www.jnsm.com.ua/cgibin/u/book/sis.pl?Qry> [in Ukrainian].
16. Stasiuk O.S. (2012) Sotsiolingvalni ta funktsionalno-prahmatychni kharakterystyky evfemizmv i dysfemizmv u parlamentskii komunikatsii FRN ta Shvetsii [Sociolinguistic and functional-pragmatic characteristics of euphemisms and dysphemisms in the parliamentary communication of Germany and Sweden]: avtoref. dys. Kyiv. nats. un-t im. T.H. Shevchenka. Kyiv. 19 s. [in Ukrainian].
17. Tykhomyrova Ye.B. (2003) PR yak instrument demokratychnoho hlobalnoho upravlinnia: natsionalnyi aspekt [PR as a tool of democratic global governance: the national aspect]. Rozvytok demokratii ta demokratychna osvita v Ukraini: Materialy II mizhnar. nauk. konf. (Odesa, 24–26 travnia 2002 r.): Naukova zbirka / uklad.: L.V. Marholina; Akad. ped. nauk Ukrainy, In-t vyshchoi osvity ta in. Kyiv: Ai Bi. S. 511–520. [in Ukrainian].
18. Frezer D.D. (1998) Zolotaya vetv [Golden branch]. Moskva: AST. 781 s. [in Russian].
25. Allan K., Burrige K. (2006) Forbidden Words: Taboo and the censoring of language. Cambridge: Cambridge University Press. 303 p. [in English].
26. Cambridge Dictionary (2000). Retrieved from: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/euphemism> [in English].
27. Neaman J.S., Silver C. G. (1990) Kind Words: A Thesaurus of Euphemism. New York: Avon Books. 409 p. [in English].
28. New Oxford Thesaurus of English (2000). New York: Oxford University Press Inc. 1087 p. [in English].
29. Rowson H.A. (2002) A Dictionary of Euphemisms and Other Doubletalk. New York: Castle Books. 463 p. [in English].
30. Spears Richard A. (2001) Slang and Euphemism. Signet Books. 412 p. [in English].